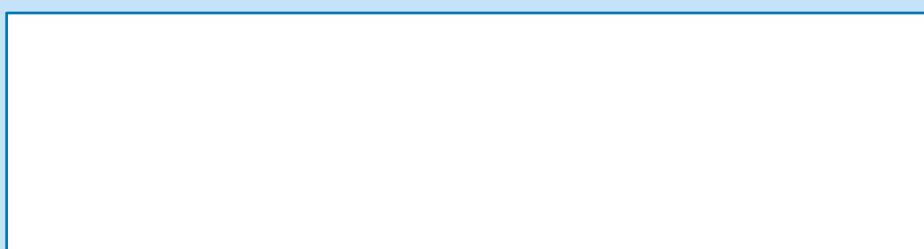
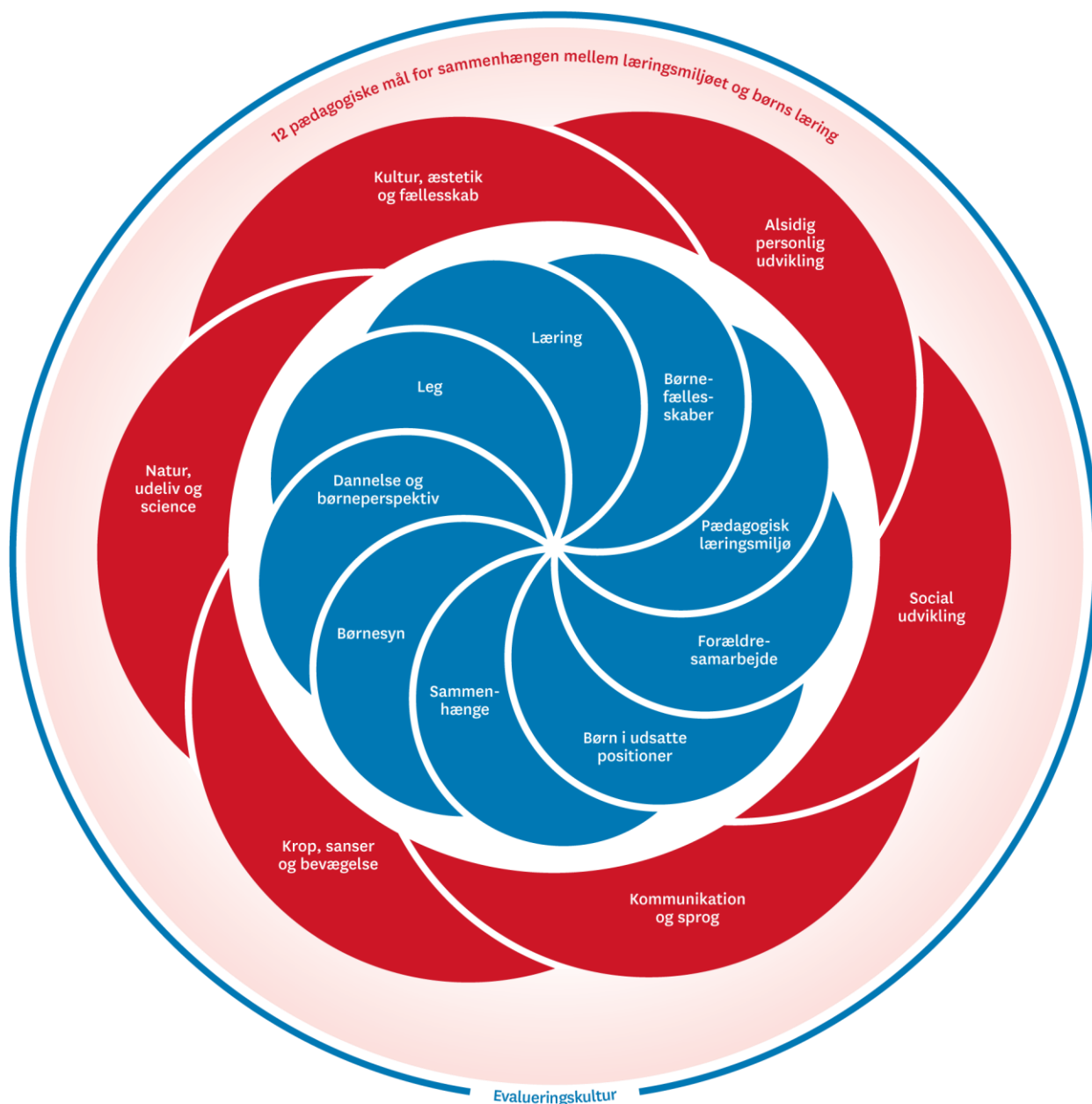

Pædagogisk læreplan for Børnehuset Valhalla 2021

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede

formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor hen-

vises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

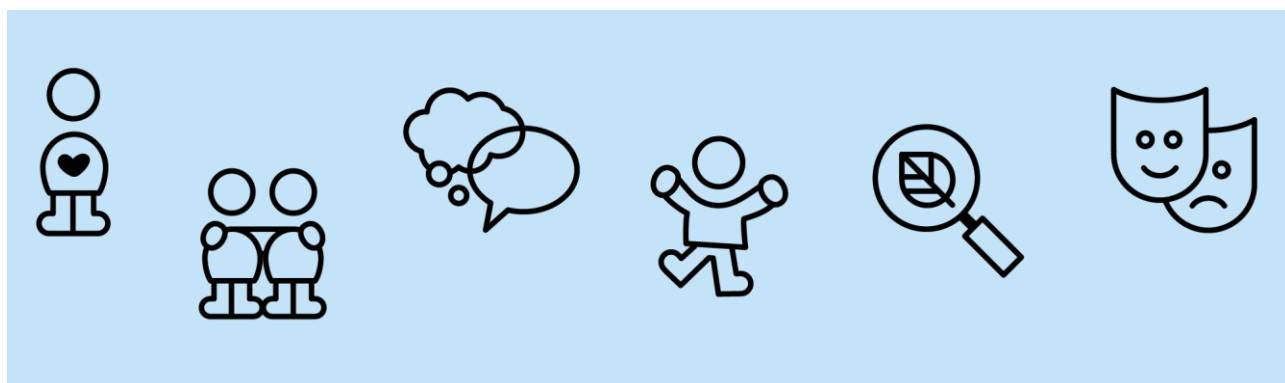
Børnehuset Valhalla er en integreret institution beliggende midt imellem Holger Danskes vej og Kong Georgs vej på Frederiksberg, i en dejlig grøn oase i form af vores legeplads. Vi er normeret til 108 vuggestuebørn og 103 Børnehavebørn. Vi er samtidig så heldige, at vi har tilknyttet et skovsted beliggende Lyngby Bygade 60, hvor vi dagligt kører til med en gruppe af vores børnehavebørn, og vi her har ligeledes de bedste betingelser for et aktivt udeliv.

Vi vægter høj faglighed og arbejder ud fra det værdigrundlag, der er fastsat af Frederiksberg kommune samt den styrkede pædagogiske læreplan.

Vores pædagogiske retning i Valhalla er, at vi grundlæggende tager afsæt i at møde børn med nærvær nysgerrighed og anerkendelse, og med et skarpt blik for deres intentioner, både når det gælder det enkelte barn og fællesskabet.

Vores udgangspunkt i praksis er, at vi arbejder med forudsigelighed og struktureret planlagte pædagogiske aktiviteter. Hverdagen er dog altid fleksibel, så vi kan tage udgangspunkt i børnenes aktuelle behov og interesser. Vi følger børnenes spor, hvad enten det gælder det enkelte barn eller fællesskabet.

Børn udvikler personlige og sociale kompetencer i samvær med andre. Vi arbejder derfor målrettet på, at alle børn føler sig værdifulde og vigtige for fællesskabet. I samspillet med forældrene finder vi barnets udviklingspotentiale og arbejder didaktisk med at skabe muligheder for læring, udvikling, trivsel og dannelse hos barnet.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

Børnesyn, Dannelse og Børneperspektiv, Leg, læring og Børnefællesskaber

I Valhalla tager børnesynet sit udgangspunkt i at barnet har værdi i sig selv. Hvert barn er et unikt individ og alle børn skal ses i dette perspektiv. Vi ser hvert barn med muligheder og rettigheder til at udfolde og udvikle sig i Valhallas fællesskab. Barnet har brug for omsorgsfulde og nærværende voksne, der tilpasser forventninger og udfordrer barnet med blik for dets individuelle udviklingsbehov. Vi arbejder med udgangspunkt i Tryghedscirklen (tryk base- sikker havn), hvilket betyder at vi først og fremmest sikre os at det enkelte barn har en tryk tilknytning/relation til det pædagogiske personale (tryk base), således at der er en pædagog at vende tilbage til (sikker havn) når barnet bliver ked af det eller har brug for at lade op.

I Valhalla arbejder vi med at børnene, tilpasset alder, skal have medbestemmelse og indflydelse, da dette er med til at stimulere børnenes interesse og øge deres engagement og indbyrdes samspil. Vi opfordrer børnene til at bidrage aktivt med ideer, forslag, viden og kunnen, og iagttager hvad børnene har af interesser, så vi kan sammensætte aktiviteterne så de passer til børnegruppen. Nogle børn var i en periode meget optaget af lava og hvad lava var og kom fra. Vi talte om emnet og børnene ville gerne lave deres egen vulkan. Vi fandt hønsenet, aviser, lim, træplader og maling frem, og børnene formede deres egen vulkan. I løbet af ugen blev vulkanen beklædt med avispapir, malet, sat fast på træpladen hvor på de malede vand og klistrede sand. Nu startede der så en leg med dinosaurer og helte.

I Valhalla har børnenes mening betydning for os, og som et led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse tager vi disse alvorligt. Dannelse, ligestilling og demokrati skal hele tiden medtænkes i vores pædagogiske arbejde med børnene. Det er derfor vigtigt at børnene bliver hørt, så de oplever at have indflydelse på deres eget liv. Dannelse handler om flere ting, bl.a. at sige pænt godmorgen til andre børn og det pædagogiske personale og sige farvel hinanden inden vi går hjem. At vente på tur, stå i kø og lytte til hinanden er også en del af dannelsesprocessen, som handler om at skabe et dannet, selvstændigt individ med gode manerer.

Dannelse handler om at ved at lære verden at kende, lærer vi os selv at kende.

Vi vil gerne arbejde med børnefilosofi som metode til dannelse ved at stille åbne spørgsmål, udforske og undres sammen med børnene. Ved at tage udgangspunkt i børneperspektivet kan vi styrke barnets medfødte evne til at undre sig, stille spørgsmål, ville vide og tænke sig om. Og ved at tænke sig om kan man også lære at "sætte sig i andres sted", en

evne som handler om dannelse. Barnet dannes til at indgå i forpligtende fællesskaber i en vekselvirkning mellem hensyn til fællesskabet og den enkelte.

Pippi siger: "Det har jeg ikke prøvet, det kan jeg nok sagtens". Dette gå-på-mod vil vi gerne give børnene. Det betyder også, at vi skal lære børnene at sige "pyt", så tristhed og mismod ikke får overtaget. Det skaber robuste børn – at kunne sige pyt og have tro og tillid til egne evner. Ligesom vi skal huske at børn ikke er bange for at fejle før voksne lærer dem det. Vi arbejder med procesrettet ros ("jeg kan se, at du arbejder hårdt med at få skoen på") som skaber motivation og glæde hos barnet. Denne måde at møde barnet på udspringer af et dynamisk tankesæt, hvilket vil sige at tilgangen til barnet handler om at have fokus på arbejdsprocessen, at barnet gør sig umage med skoen eller i aktiviteten, er vedholdende, tør udfordre sig selv, tænke "ud af boksen" og tør fejle. Jo mere fokus der er på processen, jo mere tør barnet lære af sine fejl uden at miste lysten til at lære eller motivationen. Denne robusthed hos barnet styrker dets evne til at håndtere udfordringer og bidrager til barnets dannelse. Den førnævnte robusthed er en vigtig kompetence at have, når barnet skal indgå i fællesskaber. Alle har ret til at være en ligeværdig deltager i fællesskabet. I Valhalla har vi en særlig opgave i at øve deltagelse i forskellige forpligtende fællesskaber, da netop dette er vanskeligt at øve hjemme, hvor fællesskaberne er mindre. Dette betyder også at lære at håndtere, at man ikke altid får sin vilje i demokratiske beslutninger.

I Valhalla er legen en grundlæggende virksomhed for barnets udvikling. Legen er med til at fremme kreativitet, fantasi, nysgerrighed, selvværd, identitet, sociale kompetencer og sproglig udvikling. Legen har værdi, da den er grundlæggende for barnets sociale og personlige udvikling og læring. Vi bruger også legen til at lære at løse konflikter.

Leg og læring er tæt forbundet, og det er vanskeligt at forestille sig leg uden læring.

For det lille barn er læring en kropslig og sanselig oplevelse og oftest er aktiv deltagelse en forudsætning for læring. Barnet skal mødes af inspirerende pædagogisk personale, som tør gå på opdagelse sammen med barnet. Det skal både ske gennem leg, inddragelse i hverdagens rutiner, i mellemtiden mellem aktiviteter og igennem projekter og forløb. Vi skal have fokus på barnets nærmeste udviklingszone og være bevidste om hjernes modning i forhold til at tilpasse aktiviteterne så de matcher det barnet kan mestre. Hermed skabes læring.

Det er vigtigt, at vi hele tiden tager udgangspunkt i dér, hvor barnet er trygt (trygheds-cirklen) og samtidig udfordrer barnet til at lære nyt. Det pædagogiske personale skal eksperimenterer sammen med barnet og gøre nye opdagelser og erkendelser. Vi øver os i, ikke altid at give barnet svarene, men at være udforskende og undersøgende sammen med barnet gennem en legende lærings tilgang og med de større børn bl.a. ved filosofi med børn.

Legen skal have plads og inspiration for at kunne udvikles. Det sker både gennem aktiv deltagelse fra det pædagogiske personales side og gennem tilrettelæggelse af spændende, inspirerende lege- og læringsmiljøer. Børnene skal være medskabere af læringsmiljøerne. Dette praktiserer vi i Valhalla bl.a. ved at observere børnenes leg og indrette med udgangspunkt i deres interesser og alder. Vi kan sammen med børnene skabe læringsmiljøer tilpasset det de har lyst til at lege, og som kan tilgodese forskellige ønsker. På den måde følger vi børnenes initiativer, fantasi og styrker fællesskabet.

Ethvert barn skal føle sig som et betydningsfuldt medlem af børnefællesskabet. Vi har ansvaret for, at alle børnefællesskaber er givende for alle. Børnefællesskaberne er både egne selvvalgte fællesskaber, hvor en mindre gruppe af venner finder sammen og de pædagogisk understøttede fællesskaber. Hvis børnefællesskaberne ikke fungerer, griber vi ind.

Det kan være ved at sætte en lille gruppe børn sammen, for der igennem at sikre trivsel hos alle. Forskning viser, at vores adfærd over for hele børnegruppen har større betydning for, om det enkelte barn kan knytte sig trygt til os, end sensitivitet over for det enkelte barn. Dette betyder, at når vi viser interesse, glæde og omsorg for en gruppe børn og reagerer sensitivt på hele børnegruppens intentioner og behov, så styrker vi også vores relationer til de enkelte børn i gruppen. Vores samspil med hele børnegruppen, fx i en aktivitet er derfor en vigtig vej til at knytte det enkelte barn tættere til os som pædagogisk personale, og der igennem til de andre børn i børnefællesskabet. Med udgangspunkt i gode, trygge og inspirerende læringsmiljøer inkluderer vi også de udsatte børn.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

” Et godt læringsmiljø er afgørende for at børn lærer, trives og udvikler sig.”

Et godt læringsmiljø består af alle de muligheder for udvikling, trivsel og læring, som institutionen giver børnene. Læringsmiljøer handler bl.a. om hvordan dagen og aktiviteterne bliver rammesat, organiseret og tilrettelagt.

Læringsmiljøet er en kombination af strukturelle og processuelle faktorer. Den strukturelle faktor handler bl.a. om normering, personalets uddannelse, børnegruppens størrelse og fysiske rammer. Det processuelle er forældresamarbejde, pædagogiske didaktiske overvejelser, det empatiske samspil børnene imellem, imellem barn/pædagog og mellem det pædagogiske personale og forældregruppen.

Den processuelle faktor som vi i Valhalla finder vigtigst er relationer og interaktioner – eller samspil – mellem børn og pædagogisk personale og børnene imellem. Derfor er samspil og relationer et centralt tema i arbejdet i Valhalla. En tryk tilknytning (relation) til det pædagogiske personale – en sikker base – er udgangspunktet for at barnet har mod til at udforske verden og danne relationer til andre børn og voksne. Vi skaber rammer for gode samspil og trygge relationer til hvert barn, ved at opdele os i mindre grupper i løbet af dagen. Ikke kun om formiddagen. Gode samspil tager udgangspunkt i barnets intention, behov, perspektiv og interesse, derfor er det vigtigt at vi reagerer på barnets behov og at barnet føler sig set og inddraget. I Valhalla er børnenes læring og udvikling en vekslen mellem børneinitieret leg, pædagogisk planlagte aktiviteter og rutinesituationer, som frokost og alle de andre situationer af kortere varighed, som spontant opstår i løbet af en dag.

Vi har løbende blik for, hvordan praksis kan rammesættes, organiseres og tilrettelægges, så vi skaber et læringsmiljø som sikre at barnets muligheder for at trives, lære, udvikle sig og dannes er tilstede over hele dagen.

Vi etablerer et pædagogisk læringsmiljø i de daglige rutiner ved at tale med barnet mens det bliver skiftet, tager tøj på, så barnet får stimuleret sin følelsesmæssige tilknytning og sproglige udvikling, og at barnet støttes i selvhjulpenhed ved selv at tage tøj på. Vi lærer børnene at tage hensyn til og hjælpe hinanden ved frokosten med at få dækket bord og finde deres pladser, som en del af arbejdet med barnets alsidige personlige og sociale udvikling mv. Som nævnt tidligere arbejder vi med barnets nærmeste udviklingszone hvilket vil sige, at det barnet kan i dag med voksenstøtte, kan det snart selvstændigt.

Vi har fokus på hvor vi i læringsmiljøet placerer os i forhold til barnet.

- Vi går foran barnet. Her er de voksne deltagende- og instruerer barnet og lærer fra os. Vi bruger os selv til at vise barnet hvordan man kan gøre.
- Vi går ved siden af barnet. Personalet observerer og er opmuntrende i at barnet selv prøver.
- Vi går bag ved barnet. Personalet observerer børnene i baggrunden, men kan stille åbne spørgsmål, der kan inspirere til nye ideer, hjælpe med at bringe disse i spil og guider børnene, hvis der opstår konflikter, som de ikke selv kan løse.

Vi bestræber os på at skabe læringsmiljøer af høj kvalitet, som understøtter barnets og gruppens kropslige, sociale, emotionelle og kognitive læring og udvikling. Dette sker i pædagogiske overvejelser, hvor viden om børnegruppens behov og børnenes perspektiv inddrages til arbejdet med læringsmiljøerne. I Valhalla har vi fokus på læringsmiljøet og vi

har systematiske evalueringer på vores team og personalemøder, hvor vores faglige refleksioner spiller en stor rolle for det fremtidige arbejde med læringsmiljøerne. Når Valhalla fra januar til maj har mange børnehavebørn, er vi nødt til at tænke ud af boksen, så vi kan skabe rum og tid til læring, udvikling og trivsel for vores børnegrupper. Dette kan f.eks. være ved at planlægge opdelte tur-dage og opdeling i mindre grupper, så pædagerne har mulighed for nærvær, samspil og relationer.

Valhallas pædagogiske læringsmiljø, skal altid tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børneperspektivet, deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger. Det vigtigt for os at fastholde børnene som aktive deltagere i hverdagen. Det vil sige, at de er medspillere og indgår aktivt i de børnefællesskaber, som de er en del af. Vores aktiviteter er bestemt af overordnede temaer i et årshjul, hvor et tema løber over tre måneder. Vi støtter op om børnenes udvikling, hvad enten det er i gruppen eller i forhold til deres egne kompetencer og nærmeste udviklingszone.

Det pædagogiske personale arbejder med en klar rollefordeling i vores planlagte pædagoginitierede aktiviteter, da dette skaber det bedste læringsrum med nærværende pædagogisk personale. Vi er som nævnt tidligere opmærksomme på, at barnet skal have en tryk base. Hvis barnet ikke føler sig tryk og har tilknytning til en nærværende pædagog/medhjælper, vil det ikke trives, kunne lære og udvikle sig. Derfor har vi meget fokus på, at tilknytningen og interaktionen mellem barnet og pædagogen/medhjælperen er af høj kvalitet. Tilknytningen udvikles både i vores planlagte pædagogiske aktiviteter og rutinesituationer i løbet af dagen. Det som oftest opleves som rent praktiske forløb og som blot bliver betragtet som en overgang mellem aktiviteterne, er tidspunkter hvor det er af stor betydning, at vi er nærværende voksne, og opretholder et læringsmiljø med mulighed for læring og udvikling. Hvis den voksne blot vil have situationen overstået, forsvinder det gode samspil og muligheder med hensyn til omsorg, nærvær, tålmodighed, læring, udvikling m.m. Derfor er det essentielt at vi husker hinanden på, at være nærværende over for børnene. Dette kan under sygdom og ferie være svært og derfor er det en tilbagevendende dialog, som vi i Valhalla skal have vores opmærksomhed rettet mod. Der skal være tid til hvert enkelt barn, og så må vi prøve at organisere os ud af situationer der kan være udfordrende.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Et godt samarbejde mellem forældre og det pædagogiske personale er en af de vigtigste faktorer for, at barnet oplever sin tid i vuggestuen eller børnehaven som positiv og tryk. Vi ser vores forældre som en ressource og vores samarbejde, som det vigtigste for at skabe et tryk børnemiljø, hvor der er mulighed for læring og udvikling.

Forældrene er barnets tætteste relation og dem, der kender barnet indgående som selvstændigt individ. Pædagogerne kender barnet i fælleskabet blandt de andre børn og forskellige personaler. Relationen mellem pædagoger og børn er en professionel relation, hvor pædagogen fører barnet gennem en udvikling, sikrer trivsel og skaber mulighed for dannelse og læring. Pædagogerne er optaget af barnets deltagelses-muligheder i fælleskabet, men også det enkelte barns udvikling og trivsel.

Når vi samarbejder med forældre om børns læring sker det gennem små overleveringer ved aflevering og når barnet hentes. I Valhalla prioriterer vi forældresamarbejdet og den daglige dialog. Dialogen og vejledningen i hente- og bringesituationen er vigtig for os og vi sørger altid for, at der er mulighed for at have personlig kontakt med forældrene og at forældrene kan få den tætte, løbende dialog med det pædagogiske personale.

Den daglige dialog er med til at få et fælles ståsted og en fælles forståelse og opstår der misforståelser i kommunikationen, sætter vi altid tid af til et møde, så vi sammen kan finde frem til et fælles mål og samarbejde om barnet. I Valhalla prioriterer vi, at der altid er mulighed for at tage et møde, hvis enten forældrene eller pædagogerne mener, at der er behov for det.

En gang om uge skriver vi ud til forældrene om hvad der er sket i den forløbne uge, hvad har vi haft fokus på og hvad skal der ske i næste uge. Vi har valgt denne model i samarbejde med vores forældrebestyrelse for at prioritere størstedelen af pædagogernes tid til at være tilstede hos børnene.

I vuggestuen holder vi 3 mdr. samtaler og 2 års samtaler. I børnehaven holder vi samtaler, når der er behov for det i forhold til barnets udvikling og trivsel, eller hvis der bekymringer i forhold til barnet. Enten fra forældrenes side eller personalet. Fundamentet for samarbejdet er en gensidig tillid til hinanden med det fælles ønske om at hjælpe barnet til bedst muligt at udfolde sine potentialer i et fælleskab.

I forældresamarbejdet indgår også sociale arrangementer som fællesspisning, forældre-kaffe, arbejdsdage, julefest, sommerfest, bedsteforældredag, og åbent hus i naturbørnehaven.

Vi arbejder i øjeblikket på at etablere flere sociale aktiviteter således at vi i samarbejde med forældrene kan styrke børnefællesskaberne i institutionen.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

”En tidlig investering er en god investering”

Samfundet er i dag præget af, at man skal kunne begå sig i mange forskellige sociale arenaer. I disse arenaer er forskellige normer og regler gældende, og mestrer man ikke at navigere i dette, er man i fare for at blive ekskluderet. Det er derfor vigtigt, at vi arbejder med at støtte barnet i dets trivsel, udvikling og læring, og lære barnet at mestre de mange forskellige arenaer.

Vores pædagogiske syn er at have et resourcesyn på barnet, ikke et fejlfinderssyn. Hvad kan barnet lige nu, og hvordan støtter vi så barnet i at udvikle sig?

Den negative sociale arvs psykologiske karakter kan vise sig ved intellektuelle, emotionelle og sociale vanskeligheder. Det er derfor vigtigt, at vi ser efter muligheder gennem bevidst fokusering på styrkelse af den enkeltes barns læring, udvikling og trivsel, hvorved barnets kompetencer og de sociale omgivelser fremmes og risikoen for marginalisering mindskes.

Alle børn kan på tidspunkter komme i en udsat position, hvor de har svært ved være i fællesskabet. Nogle børn har større risiko for oftere at havne i denne udsatte position end andre. Ikke alle børn har samme baggrund, og ikke alle børn er født med samme psykiske og fysiske funktionsniveau. Det er helt ok at have en dårlig dag og ikke have lyst til at være med. Men hvis der mange dårlige dage, så er der noget, vi sammen skal have undersøgt nærmere. Børn som holder sig for sig selv og er passive, går glip af deltagelse, læring og erfaringer. Børn som kommer væsentligt mere i konflikter end andre børn risikerer at få mange negative oplevelser af egne kompetencer, og tilliden til at andre kan og vil hjælpe kan reduceres. Pædagogerne er opmærksomme på alle børn, men de er særligt opmærksomme på de børn, som af forskellige grunde har større risiko for at havne på sidelinjen af fællesskabet. Børnenes forudsætninger og vilkår er ikke ens. Nogle børn har i perioder større behov for tæt guidning og støtte end andre. Eller måske har barnet brug for at blive skærmet fra de andre i rolige omgivelser. Indretningen af vores læringsmiljø fokuserer på børnenes fællesskaber med henblik på mulighed for fordybelse i mindre grupper bl.a. baseret på observationer af børnenes hverdag, trivsel og interesser.

I Valhalla arbejder vi med en anerkendende pædagogik, og vi har fokus på hvordan forskellighed kan være en styrke. Vi er opmærksomme på, at de udsatte børn ofte kommer

fra forskellige miljøer og har forskellige forudsætninger for deltagelse i de pædagogiske aktiviteter og læringsmiljøer som vi tilbyder. Vores arbejde er at se hvad det enkelte barn, i samspillet med gruppen, har brug for, for at styrke barnets sociale relationer, læring og skabe et rigt og aktivt læringsmiljø.

For at yde den bedste indsats for det udsatte barn er samarbejdet, det forebyggende arbejde og en tidlig indsats vigtig. Tidlig indsats er en del af det forebyggende arbejde, der hjælper børnene til at bryde uheldige adfærdsmønstre, kommunikationsvanskeligheder, følelsesmæssige og andre udfordringer, der falder inden for den almenpædagogiske indsats. Projektet Mønsterbryderindsats, som er blevet en del af det pædagogiske arbejde i Valhalla, varetages af et såkaldt fagligt fyrtårn, som sparrer og hjælper med at udfærdige handleplaner sammen med den enkelte pædagog. Som forælder vil man altid blive orienteret, hvis der bliver udfærdiget en handleplan for ens barn, og man vil blive inviteret til en samtale med en pædagog.

Vi vægter at have en tæt og tillidsfuld daglig dialog med hinanden og Valhallas forældre, da en god kommunikation ofte er med til at få en fælles forståelse for hvordan vi bedst muligt styrker barnets kompetenceudvikling og ressourcer. Det er vigtigt for os i Valhalla at alle børn føler sig anerkendt for hvem de er, føler sig værdifulde og føler, at de bidrager til fællesskabet. Uanset hvilken baggrund, udviklingsniveau eller kultur de kommer fra.

Når vi vurderer, at der kræves yderligere indsats omkring et udsat barn, indkalder vi til dialogmøde med vores samarbejdspartnere. Disse er hos PPR (Pædagogisk Psykologisk Rådgivning): psykolog, tale-høre konsulent, fysioterapeut. Hos kommunen er det ressourcepædagog og socialrådgiver.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

I Valhallas vuggestueafdeling arbejder vi hen imod, at børnene bliver klar til børnehavelivet.

I tiden inden børnehavestart sætter vi fokus på at hjælpe barnet til at kunne aflæse andres følelser, at kunne invitere til en leg samt tage imod en opfordring til leg. Alt sammen

kompetencer, der hjælper barnet til at kunne indgå i ligeværdigt samspil med de andre børn.

Vi prioriterer at have tid til at børnene f.eks. selv hælder op fra små kander, øser mad op og bliver bekendt med kniv og gaffel. Vi opmuntrer til selv at tage tøj af og på og at kunne gå en tur uden at sidde i klapvogn. Vi opfordrer også barnet til at sidde på toilettet. Dette er færdigheder, som vil hjælpe barnet, når det skal i børnehave.

Senest to uger før et barn skal starte i børnehaven, begynder det at komme på besøg i børnehaven sammen med dets faste pædagog/medhjælper og nogle andre børn. I børnehaven forestår den pædagog/medhjælper, som skal have det kommende børnehavebarn i sin gruppe, indkøringen. I de uger opbygges der en relation til dels den nye pædagog, men også til den nye børnegruppe. Efter et par dage prøver barnet at være alene en times tid i børnehaven, og derfra trappes langsomt op til at spise med og sove lur, men i barnets tempo. Det er vigtigt at barnet får tid til at lære børnehaven at kende og begynder at føle sig tryk ved den nye pædagog.

Overgang til skole

I Valhallas børnehave er de ældste børn samlet, i det vi kalder en storegruppe, fra Maj måned året før de skal starte i skole. De er tre uger i vores naturbørnehave og en uge hjemme på Frederiksberg matriklen. Dette er gjort for, at vi tidligt kan danne grupper med udgangspunkt i, hvordan fordelingen af børnene på de respektive skoler ser ud. På den måde, kan vi i grupperne, fokusere på at styrke relationerne, mellem de børn, som skal gå i skole sammen. I børnehaven, og i arbejdet med overgangen til børnehaveklassen, har vi fortsat fokus på relationer. Hvordan agerer man i et fællesskab, med gensidig respekt for hinanden. Vi har fokus på, at børnene bliver opmærksomme på hinanden, øver sig i at lytte til hinanden, sige fra og byde sig til, eksempelvis i leg, på en hensigtsmæssig måde.

I dagligdagen lægger vi vægt på, at styrke børnenes selvhjulpethed, koncentration og evne til at fordybe sig i en aktivitet eller leg. Det gør vi ved at skabe rammerne, lærings- og legemiljøer, der understøtter netop dette.

Det kunne for eksempel være en garderobesituation, hvor børnene selv skal finde det overtøj, der passer til vejret. I naturbørnehaven kommer det til udtryk, når det er tid til at køre hjem med bussen. Her øver børnene sig i selv at pakke deres tasker, med alle de ting, der skal med hjem. I naturbørnehaven, udnytter vi naturen og uderummet til at styrke børnenes evne til at fordybe sig i aktiviteter og leg. Her er der ro, rum og plads til, at børnene kan fordybe sig. Netop det, at der her er god plads, giver mulighed for at fordybe sig relativt uforstyrret og dermed styrke sin evne til dette.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi har i Frederiksberg kommune et tæt samarbejde med biblioteket, som ofte henvender sig og udbyder forskellige forløb målrettet forskellige aldersgrupper. Det kan være teater/fortælleforløb, teaterforestillinger, højtlesning, temaudstillinger og, digital læring med film og programmering af forskelligt elektronisk legetøj/rekvisitter.

Vi arbejder også sammen med naturvejlederne i Søndermarken, på Amager strand og i Rude skov. De tilbyder forløb som: Eventyrdag med HC Andersen, forskellige dyre- og planteaktiviteter f.eks. krible-krable. I Rude skov er der bl.a. træklating, dyrene i vinter-skoven, skovnisserne, legetøj fra farfars tid og biernes verden. På Amager strand handler det om dyr i havet eller på stranden.

Vi har i år også haft et samarbejde med Alhambra, som handler om humør og at aflæse mimik, og Riddersalen med både teaterforestilling og besøg af skuespiller i Valhalla.

Vi gør også brug af legepladser i lokalområdet, Zoologisk have, Frederiksberg have.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

I Valhalla ses børnene som aktive medskabere af deres egen læring og udvikling i rammer, som vi voksne er ansvarlige for. Vi ser børnenes bidrag som væsentlige og vigtige elementer i vores pædagogiske arbejde – både når vi taler om planlagte aktiviteter, legen og vores rutinesituationer.

Det er vigtigt at vi hele tiden vurderer børnemiljøet i et børneperspektiv, der passer til børnenes modenhed og alder. Det er vigtigt at børnene trives. Der er evidens for at børn der ikke trives, har sværere ved at lære og at udvikle sig.

Det fysiske og æstetiske børnemiljø bruger vi meget tid på i øjeblikket. Vi er i gang med at finde løsninger til indretningen, så denne understøtter vores aktiviteter og børnegruppe. De fysiske læringsmiljøer skal være synlige og give mulighed for læring og udvikling. Vi er i gang med at etablere legezoner der tydeligt signalere hvilken typer leg der kan udspille sig i de enkelte zoner. Der er både områder til fordybelse, hvor man kan lege uforstyrret, til rollelege og områder til mere fysisk leg. Legezonerne er med til at skabe overskuelighed i forhold til hvad man kan lege med og hvor henne. Samtidig med at de giver rummene et æstetisk udtryk. At børnene kan fordybe sig i legene skaber ligeledes mere ro i løbet af dagen. Det meste legetøj står fremme i legezonerne og er ikke gemt væk i kasser. Dette for at inspirere, motivere og hjælpe børnene i gang med leg og aktiviteter. Der er adgang til forskellige materialer efter børnegruppens alder, så børnene selv kan finde på. Og de voksne er tilgængelige, når børnene har behov for dem.

Læringsmiljøet skal indbyde til at børnene indgår i samspil med hinanden i forskellige børnefællesskaber og lege.

For børn i børnehavealderen viser forskning, at det er særligt stimulerende at indgå i samspil, hvor børnene oplever at deltage på lige fod med det pædagogiske personale i fælles problemløsning og udforskning. Fælles refleksion er en form for samspil, der særligt udvikler børnenes evne til abstrakt tænkning og kritisk refleksion. Fx taler vi med dem om en idé, som de har fået. Vi giver børnene mulighed for at tale højt om, hvordan verden/tingene ville se ud, hvis ideen blev til virkelighed. Ved at stille åbne spørgsmål, og holde pauser, signalerer vi en forventning om, at de har mere at fortælle. Vi holder et langsomt tempo i dialogen, og understøtter derved, at samtalen kan fortsætte. På denne måde føler børnene sig hørt og oplever sig respekteret ved at de på skift lytter til hinan-

den, ligesom at der gives plads til forskelligheder. På denne måde kan vi hjælpe fantasien, evnen til at forhandle og udvikle en leg i fællesskab på vej. Dette er med til at skabe et godt psykisk børnemiljø, hvor alle passer godt på hinanden. Vores børn lærer at være åbne, have tolerance og respekt for hinanden, da et godt fællesskab og sammenhold skaber et godt psykisk børnemiljø.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

For at sikre at udførelsen af de 6 læreplanskompetencer kommer i spil i hverdagen, er organisering og struktur en vigtig del af forarbejdet. I Valhalla bliver der lagt vægt på at der er tid til at arbejde med planlægningen og udarbejdelsen af mål og tid til at evaluere på forløbet efterfølgende. Målene indarbejdes i de pædagogiske aktiviteter og projekter og til evaluering bruger vi skema til handling.

Vi ved, at børn bedst udvikler sig gennem ro, eftertænksomhed og fordybelse og gerne i små grupper. Vi arbejder derfor meget målrettet med at strukturere aktiviteter og nogle ture i mindre børnegrupper.

Børn lærer i samspelet med andre børn og voksne, og i varierende børnefællesskaber. Vi lægger derfor stor vægt på gensidig respekt mellem børn og det pædagogiske personale og at udvekslingstonen skal være anerkendende og imødekommende og præget af flowoplevelse og nærvær.

Vi arbejder med børnenes medbestemmelse dvs. følger de ideer der opstår i børnegrupperne, og som børnene interesserer sig for i øjeblikket. Vi bruger det barnet er optaget af som afsæt for at understøtte barnets læring, nysgerrighed og lyst til at udforske verden. Der skal derfor vægtes fleksibilitet i den daglige planlægning.

Der er evidens for at et rigt læringsmiljø bl.a. giver børnene mulighed for:

- at indgå i dialog og samspil med pædagogerne og hinanden.
- at der anvendes et komplekst sprog.
- at pædagogerne stiller åbne spørgsmål
- at børnene kan vælge mellem en række forskellige aktiviteter, der svarer til deres niveau og interesser
- at der er adgang til varierede materialer og ressourcer, der kan fremme børns læring
- at der er en vekslen mellem pædagogisk styrede aktiviteter, børneinitierede aktiviteter og leg.

Dette vil være en opmærksomhed i vores arbejde med læreplanstemaerne i praksis.

Vi taler om og reflekterer over hvornår der opstår læringsmuligheder og om hvordan vi udnytter dem. At se barnets udvikling handler om at se, anerkende og forstå det enkelte barn ved at være opmærksom på, hvor barnet er i sin udvikling og hvad barnet har behov for. Det er ligeledes vigtigt at vi hele tiden har øje for at opdatere og udvikle vores læringsmiljøer.

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Tegn på læring:

- At børnene gør dagligdags rutiner selv
- Drikker og spiser selv
- Udtrykker glæde ved aktivitet ” se mig – jeg kan ”
- Kender dagligdags rutiner uden guidning (vaske hænder, dække bord mv)
- Børnene samarbejder.
- Børnene forsøger at finde løsninger på egne behov eller udfordringer

Metoder og aktiviteter samt det pædagogiske personales rolle:

- Understøtter børnene i dagligdags rutiner (vi støtter børnene til at gøre tingene selv).
- Vi anerkender børnene og procesroser.
- Giver plads og tid til små udfordringer.
- En-til-en på badeværelse i vuggestuen
- Deler børnene op i mindre grupper.
- Vi stiller åbne spørgsmål og giver plads til tænkepauser

- Vi undrer os og undersøger sammen med børnene

Refleksioner og praksiseksempler:

Vuggestuen : Det er torsdag formiddag og klokken er 10.30, børnene er på vej ind fra legepladsen for at skulle spise.

Vi øver meget, at børnene selv skal tage sko og jakke af og vaske deres hænder. En pige på 2,4 år kommer løbende ind på stuen med et kæmpe smil. Jeg beder hende sætte sig ned og tage sko og jakke af og lægge over i den røde kasse. Hun sætter sig med det samme ned og begynder at åbne sine sandaler. Hun hiver dem af en efter en og kigger over på mig, jeg smiler og siger: "hvor er du god, nu mangler vi bare jakken". Hun smiler, og begynder at lyne lynlåsen ned, hun hiver først den ene arm ud og så den anden. Både sko og jakke ligger nu på gulvet, hun samler først sko op og går over og lægger dem i kassen og efterfølgende henter hun sin jakke og lægger i den anden kasse. Jeg siger, at det var rigtig flot og at vi nu kun mangler at vaske hænder, før vi skal spise. Hun går ud på badeværelsetog tænder for vandet og hun tager hænderne ind under vandet og kigger op på mig, derefter går hun over og tager sæbe på hænderne og tilbage og skyller hænderne. Jeg river et stykke papir af, som hun kan tørre sine fingre med. Jeg siger til hende hun skal sætte sig ind på stolen for så er vi klar til mad hun kigger helt stolt på mig og løber ind til stolen og klatrer op for at sidde klar til at spise.

Refleksioner:

Trivsel: Der er fokus på pædagogisk nærvær og guidning i situationen. Gå-på-mod, kommer smilende ind og går i gang med det samme.

Udvikling: Anerkendelse i form af kommunikation både verbalt og nonverbalt. Livsduelighed, udtrykker glæde" jeg kan."

Dannelse: Udtrykker engagement og tillid i den daglige rutine. Del af fællesskabsforståelse af forventninger.

Læring: Hun tager selv tøjet af og har lært rutinen omkring at komme ind fra legepladsen og blive klar til at spise.

Børnehaven: Vi er i garderoben, og en pige på tre år har i en længere periode haft svært ved selv at tage sko og overtøj på. Pigen virker opgivende og græder og gør ikke meget forsøg selv. Hun sidder grædende og siger: "jeg kan ikke". jeg siger " Du kan godt, se hvis jeg lige løsner den her og hjælper med at åbne sko". Pigen sidder stadig grædende og opgivende. Jeg fortsætter opmuntrende med at sige: "du kan godt osv. " og med kram og trøst. Jeg sidder med pigen og opmuntrer, hjælper til og siger: " se du kan godt, kom så og lignende." indtil sko og jakke er på. Efter en periode kan hun nu selv uden at være opgivende og viser sig stolt frem.

Refleksioner:

Trivsel: Udtrykker glæde ved at kunne selv.

Læring og udvikling : Guidning og undersøger sammen med barnet. Pigen kan selv. De daglige rutiner.

Dannelse: Give tid og plads til udfordringer. Give plads til tænkepauser.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Tegn på læring:

- Viser glæde ved at være sammen med andre børn.
- Siger andre børns navne.
- Smiler til andre børn ved aflevering.
- Viser tegn på medfølelse.
- Danner venskaber.
- Leger rollelege.
- Hjælper hinanden.
- Deler oplevelser med det pædagogiske personale.
- Søger voksendeltagelse

Metoder og aktiviteter samt det pædagogiske personales rolle:

De fysiske rammer giver muligheder for udfoldelser igennem leg.

- Rollelege.
- Tur i små og store grupper.
- Samling
- Læsning og historiefortælling om bl.a. venskaber
- Deltagende og nærværende pædagogisk personale

Refleksioner og praksiseksempler:

Vuggestue: Lille gruppe på 3 børn på 2,5 år

Børnene leger på en balancebane. En dreng siger: "Se mig, se mig", de to andre vender sig og ser på ham og smiler. En af de andre svarer: "Se mig også", de andre kigger og de griner alle til hinanden. Børnene skiftes til at starte og venter på deres tur efter anvisning fra pædagogen.

Refleksioner:

Trivsel: Følelsen af at være en del af et fællesskab.

Udvikling: Motorisk og sociale kompetencer

Læring: Begyndende socialt samvær

Dannelse: At vente på tur.

Børnehaven:

Bustur, 2 børnehavebørn på 5 år.

Nina prøver at finde en pige at sidde ved siden af, da hun kun vil sidde ved siden af piger i bussen. Der er ikke nogen piger, som sidder alene så hun opsøger en voksen og siger lettere frustreret: "Der er ikke nogen piger, jeg kan sidde ved siden af".

Den voksne foreslår at hun kan sætte sig ved siden af Bjarne for han sidder alene. Bjarne bliver også spurgt om Nina må sidde ved siden af ham, og han svarer ja.

Bjarne spørger Nina, og hun smiler og siger ja og sætter sig ved siden af ham. De snakker hele vejen hjem i bussen.

Da de kommer hjem, går Nina stolt hen til sine forældre og fortæller hun har siddet ved siden af Bjarne.

Refleksioner:

Trivsel: god bustur, muligt venskab.

Udvikling: At barnet bryder sin komfort zone.

Læring: At flytte sine personlige grænser for at kunne være sammen med både piger og drenge.

Dannelse: At det er ok at være sammen med andre end man plejer.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Tegn på læring:

- Danner sætninger.
- Går i dialog med de voksne og andre børn.
- Kan rim og remser.
- Deltager aktivt i aktiviteter.
- Kan fortælle historier.
- Forsætter sprog aktiviteter i deres lege.
- Kan synge og lave de sanglege de er præsenteret for.
- Dialog imellem børnene under leg.

Metoder og aktiviteter samt det pædagogiske personales rolle:

- Samling.
- Spil
- Sanglege.
- Rim og remser.
- IPad.
- Daglig dialog med børnene om deres oplevelser og hverdag.
- Vores sprogansvarlige sparrer med det pædagogiske personale, giver inspiration og værktøjer til sprogarbejdet.

Refleksioner og praksiseksempler:

Vuggestuen: En voksen og tre børn fra en læringsgruppe spiller billedlotteri. En aktivitet, som er gentaget en gang ugentligt over fire uger. Oda har de øvrige gange været stille og observerende, men denne gang er det anderledes. Oda spørger den voksne om hun må

være "opråber", og det må hun selvfølgelig gerne. Oda har mod til at sige noget, og de andre børns opbakning gjorde, at hun efterfølgende fik mere mod på at bruge sproget aktivt i løbet af dagen i vuggestuen.

Refleksioner:

Trivsel: Tryghed i den samme lille gruppe.

Udvikling: Genkendelighed, selvværd.

Læring: Større ordforråd, aktivt sprog.

Dannelse: Accept fra de andre børn i gruppen, hun turde spørge om hun måtte være "opråber".

Børnehaven :Vi har dyretema, og vi holder samling. Den voksne vil gerne fortælle historien om "Ulven og de tre små grise". Kim, som hellere vil lave lidt sjov og ballade prøver at få de andre børn med. Den voksne begynder historien ved hjælp af fagter og toneleje for at skabe en stemning. Den voksne inddrager børnene i fortællingen ved at stille spørgsmål.

De andre børn deltager aktivt og er lyttende. Kim forsøger fortsat at få de andre med, men det lykkes ikke, de er alt for optaget af historien. Den voksne vælger at inddrage Kim ved at stille et spørgsmål. Han svarer relevant og er herefter rolig og aktivt deltagende.

Refleksioner:

Trivsel: En hyggestund med historiefortælling.

Udvikling: Fortælleevner og selvtillid.

Læring: Sprog, lytte og turtagning.

Dannelse: De andre børn kunne abstrahere fra drengens forsøg på at skabe uro. Han fandt ud af, de ikke gik med på den. Han udvikler forståelse af ikke at skabe uro.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Tegn på læring:

- Børn viser glæde ved at være i bevægelse.
- Børn hopper og danser, når der spilles musik på stuen.
- Børn starter bevægelseslege på eget initiativ
- Børn håndterer selv service og bestik.
- Børn benævner egne kropsdele. Ex ved bleskift.
- Børne har kendskab og deltager aktivt i bevægelseslege.

Metoder og aktiviteter samt det pædagogiske personales rolle:

- Vi igangsætter forskellige aktiviteter med motoriske redskaber.
- Vi igangsætter aktiviteter der stimulerer både den kognitive og motoriske udvikling
- Vi tilbyder aktiviteter, der styrker finmotorikken.
- Dans, rytmik og fangelege indgår i vores planlægning
- Tur i nærområdet, skov og indendørs legepladser.
- Vores naturbørnehaves omgivelser giver mulighed for motorisk udfoldelse både på legepladsen og i den omkringliggende skov.

Refleksioner og praksiseksempler:

Vuggestuen: Fem børn på stuen løber frem og tilbage til en madras. Et barn, som ikke er med, kravler op på en stol og søger hjælp til at hoppe ned. Den voksne ser han gerne vil hoppe igen og rykker stolen hen til madrassen, hvorefter han nu selv tør hoppe ned og gør det gentagne gange.

Refleksioner:

Trivsel: Føler sig som en del af fællesskabet.

Udvikling: Oplevelsen af at turde og kunne.

Læring: Lærer at hoppe op og ned uden hjælp.

Dannelse: Venter til der er plads.

Børnehaven: To børn og en voksen er i Piratskibet, og den ene kravler op af en stige og rutsjer ned, den anden kravler op af rutsjebanen. Den voksne spørger indtil, hvorfor hun ikke kravler op af stigen, og hun svarer, hun ikke tør. Den voksne tilbyder hjælp og stiller sig bag barnet, som kravler op og uopfordret begynder den anden pige nu at guide sin ven i, hvordan hun kommer op. Det lykkedes og de gør det derefter sammen uden hjælp.

Refleksioner:

Trivsel: Kan de samme ting og tør ligesom sin ven.

Udvikling: Oplevelse af at kunne

Læring: Kan selv/ succes ved at hjælpe andre.

Dannelse: At hjælpe sin ven uopfordret

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Tegn på læring:

- Begejstring ved en tur i nærområdet og skov.
- Kan genkende dyr, insekter, planter, blomster mm., der har været talt om/arbejdet med.
- Børnene kan udpege / benævne naturfænomener, når børnene efter turen taler om de ting de oplevede.
- Når oplevelser indgår i børnenes leg på stuen.
- Børnene eksperimenterer med forskellige materialer, tæller og måler
- Kan kende forskel på årstider ift. vind, vejr, frugt, grønt

Metoder og aktiviteter samt det pædagogiske personales rolle:

- Planlægge den konkrete aktivitet ex. Tur i skoven og det, der skal være fokus på under turen.
- Forberede børnene på turen.
- Læse bøger/ vise foto af ting, vi skal opleve.
- Syng sange, kreative aktiviteter med de indsamlede materialer
- Have tilgængelige materialer der giver børnene mulighed for at eksperimentere
- Projekter som eks: fra jord til bord, og årstidernes skiften

Refleksioner og praksisfortællinger:

Vuggestuen: Vi læser en bog om den lille ælling, der bliver væk fra sin mor. Børnene samles om bogen på madrassen. I en pose har jeg forskellige redskaber vi kan bruge som passer til historien. I posen er der f.eks. gummiænder, som børnene kan lege med. Børnene øver sig i at genkende dyr ved undervejs i historien at blive introduceret til de dyr, der indgår i historien.

Vi taler om, hvad dyrene siger og hvad de hedder. Vi synger sange om dyrene og leger også gemmelege, hvor vi blandt andet gemmer rasleæg forskellige steder på kroppen. I en pose er der også fjer, som vi puster til og finder ud af, de kan flyve. Vi kan også kilde os selv og hinanden med dem. Bagefter går vi ud på badeværelset, og leger med ænderne i koldt og varmt vand. Nogle gange tager vi også på tur og ser på ænder og eventuelle andre dyr, der indgår i historien.

I aktiviteten er der et godt flow, hvor alle aktiviteter, giver mening i forhold til hinanden.

Der indgår naturforståelse, udeliv og science. Man kan hurtigt afpasse aktiviteten til forskellige aldersgrupper og indlæringsniveauer.

Refleksioner:

Trivsel: Børnene øver sig i at indgå i sociale relationer, de øver sig i at lege sammen og opsøger måske også hinanden efter aktiviteten.

Dannelse: De lærer at vente på tur og dele og øver sig i at blive bedre til at regulere sig selv og deres særskilte behov. De lærer om egne og andres grænser.

Udvikling og læring: De bruger deres kroppe når vi leger sanglege og lærer om kropsdele, når vi gemmer rasleæg forskellige steder på kroppen. De udvikles sprogligt, når vi synger om dyrene.

Børnehaven: Vi taler om frøer, og de forskellige stadier i en frøes liv. Vi tager til søen og finder frøer. Vi lytter til deres kvækken for at lokalisere dem. Vi lærer, at man skal træde varsomt og være stille, hvis vi vil komme tæt på dem, ellers dykker de under og forsvinder. Vi finder æg på Dunhammerens blade under vandet. Vi lærer, at de største frøer er ude på midten af søen og de mindste frøer er tættere på bredden. Haletudserne er over det hele. Vi besøger søen mange gange over en længere periode henover forår og sommer og lærer, at det er bedst at komme på en solskinsdag, da frøerne varmer deres kroppe ved solens stråler. Vi forsøger at fange frøerne med net, og det virker bedst, hvis vi stikker nettet i vandet og lader nettet glide ind under frøen under vandet, så opdager frøen ikke nettet. Søen får ofte besøg af en hejre, og den har et langt næb og det er godt til at fange frøer med, for hejrer spiser frøer.

Refleksioner:

Trivsel: Vi er sammen som en fast gruppe. Vi lytter til hinanden og vores individuelle behov. Vi indgår kompromisser, hvor det er nødvendigt, og vi laver aftaler, der tilgodeser den enkelte. Vi har forskellige roller i gruppen og vi er alle vigtige for at lykkes med den fælles opgave.

Udvikling: Lytte til hinanden, give gode råd, hjælpe hinanden til at opnå fælles mål (fælles tredje). Vi udvikler strategier og planer for at opnå disse mål.

Læring: Vi lærer om dyr, om vejr og vind, vi lærer om vigtigheden af kommunikation for at kunne lykkes med fælles ting.

Dannelse: At være en del af noget større, fællesskabsfølelse, forstå verden omkring sig selv, og vide, man er en del af denne verden, at kunne opnå ting med fælles indsats.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Tegn på læring:

- At børnene beder om musik og historielæsning.
- Har kendskab til historier/ eventyr.
- Deltager aktivt i sanglege.
- Efterspørger kreative aktiviteter.
- At kreativitet indgår i rollelege.
- Børn nævner traditioner som jul, påske, Eid m.m.

Metoder og aktiviteter samt det pædagogiske personales rolle:

- Samling om kulturelle emner.
- Arbejde i små grupper.
- Sanglege.
- Teaterture.
- Se film og låne bøger på biblioteket.
- Kreativt værksted

- Museumsbesøg

Refleksioner og praksiseksempler:

Vuggestuen: Det er formiddag, og vi har fundet kridt frem. En af børnene vil gerne tegne uden om sin hånd. Jeg finder på en leg, hvor vi ligger på jorden og bliver tegnet rundt om

kroppen. Flere børn kommer til og i løbet af kort tid, trak jeg mig og lod mærke til at børnene fortsatte og hjalp hinanden med at tegne omridset af hinanden.

Et fællesskab opstår ved at de samarbejder og hjælper hinanden med at fortsætte legen, efter den voksne trak sig. De udtrykker sig kreativt og finder hinanden gennem kreativiteten, (og kridtet, som et fælles tredje)

Refleksioner:

Trivsel: At indgå i et fællesskab

Læring: At udtrykke sig kreativt, og håndtere et kridt

Udvikling: At opleve hvad de andre børn kan bruges til.

Dannelse: Samskabelse.

Børnehaven: Det er eftermiddag på legepladsen, og vi har fundet kridt frem. To af børnene begynder på at tegne et hus og hurtigt kommer der flere børn over og spørger dem, hvad de tegner. De forklarer, de tegner børnehaven, de nytilkomne børn foreslår, at man kunne tegne vejen fra børnehaven og til naturbørnehaven. De får lavet et kæmpe billede som fylder hele terrassen med huse, en kæmpe vej med vores naturbus, træer, blomster, en stor sø og en legeplads. De kommer stolte over og spørger om jeg vil se, hvad de har tegnet, og de forklarer mig alle de ting, de har tegnet.

Refleksioner:

Trivsel og læring: Børnene får samarbejdet og bliver i fællesskabet enige om, hvad de skal tegne.

Dannelse: De lærer at lytte til hinanden og deres ideer, og lærer at argumentere for, hvorfor netop deres ide skal gennemføres.

Udvikling: De bruger deres kreativitet og finmotorik.

Evalueringsskulturr

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskulturr i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsskulturr i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskulturr, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Vi har i Valhalla valgt at evaluere vores daglige praksis med de enkelte læringsgrupper og på sigt det enkelte barn, med udgangspunkt i Skema til handling. Vi tager afsæt i barnets og gruppens nærmeste udviklingszone.

Vi evaluerer som minimum en gang om måneden, hvor vi med udgangspunkt i vores indsamlede dokumentation vurderer og reflekterer hvor vi er i forhold til de mål, som vi har sat i vores Skema til handling.

I vores evaluering sætter vi også fokus på lege og læringsmiljøer over hele dagen. Både i forhold til planlagte, børneinitierede og spontane aktiviteter, og i rutinesituationer.

I Valhalla evaluerer vi vores aktiviteter og projekter for at sikre os læring (hvilket udbytte har børnene), udvikling (hvilken udvikling ser vi hos børnene), dannelse (undres de og stiller spørgsmål) og trivsel (er de glade og er der samspil i gruppen). Som noget nyt vil vi

inddrage børnene i vores evalueringer af aktiviteter, således at vi sætter børneperspektivet i spil (hvad kunne de lide, hvad kunne de ikke så godt lide, og hvad kunne ellers tænke sig). Dette vil være med til at skabe medbestemmelse, medindflydelse, engagement og interesse, ligesom det vil skabe kvalitativ læring.

Vores dokumentationsmateriale består af praksisfortællinger, fotos, video og/ eller observationer. Vi arbejder lige nu på at skabe tid til at få systematiseret dokumentationsarbejdet. Vi vil gerne fremadrette arbejde med aktionslæring, hvor vi kan eksperimentere og være nysgerrige på hvordan vi kan optimere vores praksis. For at skabe udvikling er vi nødt til at være nysgerrige på hvor vi eventuelt kan gøre ting anderledes, så der bliver tid og plads til at understøtte det enkelte barns udvikling, læring, trivsel og dannelse.

I Valhalla har vi et mål om at systematisere vores evalueringspraksis således, at det er et fast punkt ved vores personalemøder, men også i hverdagen ved at leder og afdelingsleder afholder evalueringsmøder med de enkelte pædagoger en gang om måneden, derved vil evaluering finde sted hver 14. dag.

I Valhalla evaluerer vi vores aktiviteter og projekter for at sikre os læring (hvilket udbytte har børnene), udvikling (hvilken udvikling ser vi hos børnene), dannelse (undres de og stiller spørgsmål) og trivsel (er de glade og er der samspil i gruppen). Som noget nyt vil vi inddrage børnene i vores evalueringer af aktiviteter, således at vi sætter børneperspektivet i spil. (Hvad kunne de lide, hvad kunne de ikke så godt li og hvad kunne ellers tænke sig.) Dette vil være med til at skabe medbestemmelse, medindflydelse, engagement og interesse, ligesom det vil skabe kvalitativ læring.